זה הוא זה:

תשבץ העולם הזה 1189

יצחק שילוח, מקיבוץ „מעפיל" שב־עמק חפר, ביזבז כנראה „שבת" שלמה לחיבור תשבץ זה הכולל הגדרות קשות למונחים קלים והגדרות קלות למונ־חים קשים. אנו מקווים כי פותרי ה־תשבץ, עירוניים או חקלאיים, יוכיחו ליצחק שילוח כי עמדו במבחן ויבז־בזו אף הם זמן פנוי לחיבור תשבץ מתאים — ואף ישלחו אותו בצירוף תמונתם ותולדות־חייהם למערכת „ה־עולם הזה". לתשבץ זה אין סממנים המקובלים בדרך־כלל בכל התשבצים האחרונים כמו: ו, לא, נו, וי וכדומה.

מאוזן: 1) מלחין ישראלי. 4) מחבר ספר האגדה, יחד עם ראליק. 10) אוניבר־סיטה ירושה בארה"ב. 13) אנא, בבקשה. 14) באופן זה. 15) הונה־גות טרף. 17) ירוע היושב בישראל. 19) לך ל־מה. 20) פקודה. 21) על שמו נקראה ת ידועה בימי ה־ית השני. 22) נהר ק העובר בקולום־יה ובברזיל. 25) אינו ישן. 26) בכור של אדם וחוה. 27) נביא מנביאי תרי־עשר. 30) קר־ס בלועזית. 32) קי־ם. אב. 33) מערב. 34) ילד לאביו. 36) בקה. 37) ראש עיר ת תל־אביב בעבר. 38) נכבש על־ידי ה־ל. 41) יו"ר ה־נסת. 42) נישא. 44) מצב, מעמד בתו־כנרת מסויימת. 46) נקודת־הפגישה של ני האור. 48) מלוה את האדם. 50) אילי (2) אחד ממיני הספחת שנזכרו בתורה (3) משקה חריף. 55) מרף. 57) מתאגרף שחקן יהודי, אלוף העולם במשקל בבד (3) רבים באלה בעלי־חיים. 59) מחכמי ה־ית השני. 60) פיזיקאית, ניצלה את ה־אדיום.

מאונך: 1) הטלת עונש על־ידי ההמו־ן חוק ומשפט. 2) אל בבלי. 3) יובל ירדן ממורחו. 5) מנדולי המלחינים בעו־ם. 6) מנהיג אסיאתי. 7) קוף, חום. 8) מחנה בדיקות. 9) תושב עיר הבירה (1) עיר קדושה בנבול מצרים־כוש. 15) הקוסים שאינם טובים לפיטוש. 16) מבצע הטיסה הראשונה במטוס בעל מנוע. 18) רב חובל אנגלי, הראשון שנשא את דגל ברי־טניה מסביב לעולם. 21) הכר דבר בבורו. 23) משורר ישראלי. 24) מילת חיבור. 26) מעשה כשף. 28) יבשה מוקפת מים מכל עבריה. 29) שם גנאי לקומוניסטים יהו־דיים. 31) קונצרט של יחיד. 32) מפעילי ההנגה שנתהרג בתאונת דרכים. 35) נהר בכר. 37) תושב אחת מארצות אירופה. 38) מפלגה פוליטית בארץ. 40) מעשה פלא. 41) מילת תנאי. 43) ריקבון. 45) מנהיג קומו־ניסטי בצרפת. 46) מקום החיבור של אב־רים בגוף. 47) שמו הקודם של בית החולים „צהלון". 49) לאחר היום. 52) מרכז. 54) חברת הלק כיום פז. 55) שחקן קולנוע הוליבודי. 58) מיניסטר.

במדינה:

העם

חבלי לידה

היו ימים בהם היוזה שחרור של מדינה מאורע מרקיע־שחקים. דור שזכה לחזות ב־שחרורה של אומה אחת בלבד הרגיש ב־משק כנפי ההיסטוריה.

אזרחי ישראל — ואזרחי כל העולם — היו השבוע מפונקים יותר. כמעט מדי בוקר נולדה מדינה חדשה. לקורא, שמבטו עבר על ידיעות אלה, היה קשה לדמיין לעצמו כי כל ידיעה כזאת צופנת בחובה את שיא חייהם של מיליונים — בדומה לידיעה שנת־פרסמה ב־29 בנובמבר 1947, ואשר היתה שיא בחיי 650 אלף עברים בארץ־ישראל.

לא כל הידיעות היו משמחות. חבלי־הלידה של החרות היו קשים ברוב המדינות, וב־כמה חזיתות עוד סער הקרב לשחרור. קפ־ריסין צעדה את הצעד האחרון לשחרורה. באלג׳יריה חלה נסיגה, כאשר גבר בלבו של שארל דה־גול הפחד מפני החיילים וה־נחלנים הצרפתיים על שאיפתו בשלום ש־צרפת זקוקה לו. בעוד שהארץ הצפון־אפ־ריקאית האומללה התכוננה לסיבוב חדש של קרבות ועינויים בפלחמת־החופש, הר־כיחה ארץ־הקונגו האדירה כי חוסר מלחמת־שחרור ממושכת אינו תמיד ברכה. השבטים, שלא הספיקו להתגבש לאומה על־ידי מאבק ממושך, שפכו איש את דם רעהו. ואילו בארץ הסומאלים, בקצה השני של אפריקה, התקרבו שני המחוזות להתפוצצות ולהת־פרצות עוד לפני שנחתמה אמנת האיחוד ביניהם.

אזרחי ישראל, שזכו לחרותם רק אחרי סבלות כה רבים, יכלו לעקוב אחרי חבלי־לידה אלה בהבנה. הם לא יעכבו זמן רב את לידתו של עולם המחר — בו לא תהיה קיימת אפילו אומה אחת שלא תזכה לפחות לעצמאות פורמאלית.

מפלגות
חירות השיפוט

בשתי הקומות העליונות של אולמי ג׳ל־אביב, ניגנה תזמורת להנאתם של מאות מוזמנים שבאו לחתונה. בקומה הראשונה ישבו 241 חברי מרכז מפ״ם. על סדר־היום הועלו שתי הרצאות: אחת של חבר הנהלת הסוכנות היהודית, צבי לוריא, איש עין־שמר ובארגון ההרצליאדות העולמיות, על התנועה הציונית. השנייה: מפיו של מאיר יערי, על המצב הבינלאומי.

דבריו של לוריא טבעו בדממה. יערי, ל־עומתו, הטיל פצצה: הוא צידד בעמדת ברית המועצות בפיצוץ הידיעה הפיסגה הבינעולית בפאריס. בחלק השני של נאומו העלה תכנית לשלום עברי־ערבי, שלא היה בה שום חי־דוש:

● ישראל לא תוכל לקלוט פליטים ער־בים או לנהל משא־ומתן על קליטתם, כל עוד לא יסכימו הערבים לשיחות על שלום כולל.

● האחריות לשיקום הפליטים וקליטתם חלה על הערבים, ישראל והאו״ם כאחד. הפתרון הטוב ביותר, לדעתו: ליישבם ב־עיקר בירדן, שתזכה לעזרה ישראלית ב־מפעלי פיתוח. ישראל, מציידה, תקלוט „חלק רציני", שכמה מאיהדיו פירשו אותו כ„עד 200 אלף".

● הצטרפות ישראל לפדראציה מרחבית.

מוסיקה ישנה. במשך שעה שלמה קרא המנהיג הקשיש, הנראה מבוגר בהר־בה מכפי גילו (63), את נאומו. כאשר סיים החל אחד הדיונים הנרגשים ביותר שהיו במפלגתו מזה שנים רבות.

במרכז הדיונים עמד עקרון „חירות ה־שיפוט" לגבי העולם הקומוניסטי. טען יערי: חלק ניכר במפ״ם התרגל לראות ב־חירות זו חופש לבקר בהתמדה את ברית־המועצות. המפלגה, לדעתו, נתונה במבוי הסתום של ניטראליות רעיונית — והוא דאג להוציאה משם.

שיסע אותו פעם אחר פעם אדק גורביץ, ממשמר־העמק, הידוע כמתנגד עקבי לכל דבר סובייטי. יעקב עמית, עורך על המשמר, הרשה לעצמו להעיר כי בכל זאת אסור היה לחרושצ׳וב לעזוב את החעידה. אך גם בנקודה כה מכרעת לא חרג הויכוח מתחום החלפת הדיעות. המפלגה, שעד כה הלכה בעיניים עיוורות אחרי מנהיגה, לא סטתה גם הפעם.

המקום הנכון. אילו היה בזה רק עניין שבין מאיר יערי לבין ניקיטה חרוש־צ׳וב, היתה מסתיימת הפרשה בפירסום סי־כומים מעל דפי על המשמר. אך גם מפא״י ומק״י גילו עניין בזה. מפא״י מצאה הז־דמנות נאותה לניצוח, כאשר הוסיע גילוי־דעת של תנועת השלום, אשר יערי היה פעם נשיאה. בכרוז זה האשימה התנועה את „האימפריאליסטים בפיצוץ ועידת הפיסגה על־ידי שיגור מטוס הריגול.

כתב דבר, במאמר ראשי: „מפ״ם גמרה אומר לחזור ולהשמיע באזנינו את המוסיקה הישנה שלה, המוסיקה של כלי־זמר החצר של הקרמלין." קל היה להבין את חמת־תו של דבר, כי דחקא בימים אלה, אחרי שוב־מאירופה, עסוק דויד בן־גוריון בחיזוק מכ־סימאלי של קשרי ישראל עם נאט״ו ועם המשק המערב־אירופי.

הכרזותיו של יערי בישרו תיכוף חריף ביותר בקואליציה — חיכוח בו תנסה מפא״י לנטרל את אחדות־העבודה. שמה של מפ־לגה זו לא הוזכר במאמרו הראשי של דבר, על־אף היותה חברה בתנועת השלום ועל־אף העובדה שהאיש שחיבר את אותו גילוי־הדעת לא היה אלא אליעזר הלוי, אחד מ־חברי אחדות־העבודה.

כאשר זכתה מפ״ם להתקפה גם מצד תופיק טובי הקומוניסטי, שהגדיר את תכנית השלום של יערי כחיקוי של גולדה מאיר, קרנו פני חברי המפלגה מאושר. „כל זמן שגם מפא״י וגם מק״י מתקיפות אותנו," הצהיר אחד מעסקניה, „סימן שאנחנו נמ־צאים במקום הנכון."

היתה זו אמת־מידה מוזרה לניהול מדי־ניות.

חינוך
שפת הלחץ והאיומים

להסתדרות המורים מעמד מיוחד בתוך הסתדרות העובדים הכללית. כאיגוד מקצוע שנוסד 17 שנה לפני ההסתדרות הכללית, הצטרף אליה רק לפני 11 שנה, שמורה לו מידה רבה של עצמאות.

על כן, כאשר ההסתדרות תבעה השנה כי המורים יראו לה תחילה את דרישות־השכר שלהם, בטרם יגישו אותן לממשלה, התיחסו המורים לדרישה כאל פגיעה במעמדם. כל שכן, שעד כה נהגו להגיש את תביעותיהם לממשלה ללא אישורן מראש מצד הוועד הפועל של ההסתדרות.

סביב נקודה מינהלתית, שנראתה נסולת־חשיבות לכאורה, סערו הרוחות של מורי ישראל עד כדי איום לשבש את כל מערכת החינוך של המדינה.

בגידה בחדרי של לבון. תחילת ה־סכסוך נעוצה במינוי ועדת גורי לבדיקת תביעותיהם של המורים. במינוי ועדה זו היתה מעין הרצנות לדרישות המורים התי־כוניים, שתבעו רביזיה של שכרם. מכיוון שק־יימת הצמדה בין שכר המורים התיכוניים לש־כרם של יתר המורים, ומכיוון שהממשלה לא רצתה להופיע בציבור כנכנעת לתיכוניים, הוטל על ועדת גורי לבדוק את בעיית ה־שכר של כלל מורי ישראל.

כמעט מן הרגע הראשון הודיעו המורים על התנגדותם לוועדה. נודעו להם פרטים אודות ישיבה מסוימת, אותה כינס שר ה־אוצר לוי אשכול בחדרו של מזכיר הס־תדרות פנחס לבון, בבית הועד הפועל. אל ישיבה זו הוזמנו נציגי אחדות העבודה ו־מפ״ם, המיוצגת בוועדה, וכן נציגי הועדה המרכזת של ההסתדרות. אשכול ביקש לשכ־נע את הנציגים שלא יעלו את השכר ה־יסודי של המורים.

לבון, ראש המחלקה לאיגודים מקצועיים אהרון בקר, ויתר נציגי הועדה המרכזת, נענו לבקשת שר האוצר — דבר אשר נראה למורים, שעה שהגיע לידיעתם, כב־גידה פשוטה כמשמעה. על כן החליטו לד־חות את דרישת הועד הפועל, לעיין בת־ביעות השכר ולאשרן לפני הגשתן לממשלה.

מדחמת פרסטיג׳ה. מה היו הח־לטות הועדה? מתוך שלוש דרישות־שכר שהעלו המורים, נתקבלה אחת בלבד, אם כי נציגי מפ״ם ואחדות העבודה צידדו בתביעה נוספת. היו להם גם תביעות „חינוכיות" שונות, שכולן עולות בכסף. בין השאר: ל־הוריד את מספר התלמידים המכסימאלי ב־כיתה מ־56 ל־45; לתת למורים שעות נוס־פות בהן יוכלו להתמסר לבעיות חינוכיות. כמעט כל התביעות נדחו. סיבת הדחייה: „זה יעלה מיליונים".

הגדיש את הסאה סגן שר־החינוך, עמי אסף. בנאום בכנסת תקף את המורים כרודפי בצע, הודיע כי לא ינהל שום משא־ומתן עמם שלא על בסיס החלטות ועדת גורי. מרכז המורים הורה בזעם לחבריו שלא למ־סור למשרד־החינוך את הנתונים הסטאטיס־טיים, בלעדיהם אין המשרד מסוגל לתכנן את פעולותיו בשנת הלימודים החדשה. בין

(המשך בעמוד 6)